

Smaki Karkonoszy, czyli archiwum od kuchni — dawne jadłospisy schronisk turystycznych

oprac. Ivo Łaborewicz
skany Paula Pokrątko-Szyska

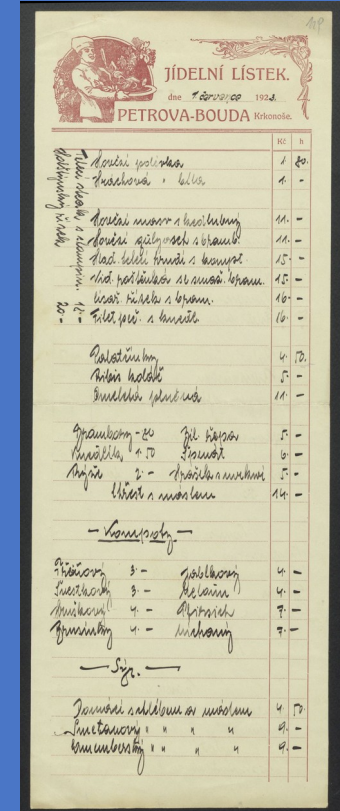
Jadłospisy w zbiorach jeleniogórskiego Archiwum Państwowego

Każde archiwum historyczne posiada zbiory dla niezliczonej ilości tematów, lecz nie wszystkie z tych materiałów, choćby nie wiem jak pasjonujące treściowo, są atrakcyjne wizualnie. Wśród dokumentacji mającej charakter ilustracyjny jeleniogórski Oddział Archiwum Państwowego we Wrocławiu posiada ciekawy zbiór dawnych jadłospisów z lat ok. 1890-1930, pochodzących ze schronisk karkonoskich oraz innych okolicznych lokali. Jest to część wielotematycznej kolekcji przedwojennych działaczy turystycznych, zachowanej w dwóch teczkach (sygn. 58 i 59) zespołu nr 83/115 „Towarzystwo Karkonoskie w Jeleniej Górze (Riesengebirgsverein Hirschberg)”.

Ekspozycja ukazuje wybrane jadłospisy lokali gastronomicznych, jakie znajdowały się w karkonoskich schroniskach. Ich forma i treść, połączone z ilustracjami samych obiektów, dają pewne wyobrażenie o smaku życia codziennego turystów w Karkonoszach na przełomie XIX i XX wieku.

Jadłospis schroniska Spindlerbaude z 1912 r.
na Przełęczy Karkonoskiej

Jadłospis schroniska Petrova bouda z 1923 r.

Mapa polskich Karkonoszy z 1945 r.

Kuchnia schronisk górskich

Potrawy serwowane w schroniskach górskich Karkonoszy na przełomie XIX i XX w. nie wyróżniały się zbyt od tego, co podróżny mógł zjeść w restauracjach miejskich, choć były i tu dania o nazwach nawiązujących do miejscowej przyrody. Zdumiewa jednak obfitość potraw, zwłaszcza gdy sobie uświadomimy, iż dostarczenie poszczególnych składników, a nawet wody, stanowiło często niemałe wyzwanie.

Zaopatrzenie dostarczały karawany tragarzy, wspinające się nawet 1000 m w górę – jak w przypadku Śnieżki, czasami trzy razy dziennie. Zimą zdarzało się, iż wykorzystywano w tym celu sanie zaprzężnięte w woły. Koń był zbyt drogi i cennym zwierzęciem.

Tylko niektóre produkty spożywcze pozyskiwano na miejscu, jak mleko i czasem wołowinę, gdyż prawie przy każdym schronisku prowadzono mniejszą lub większą hodowlę bydła.

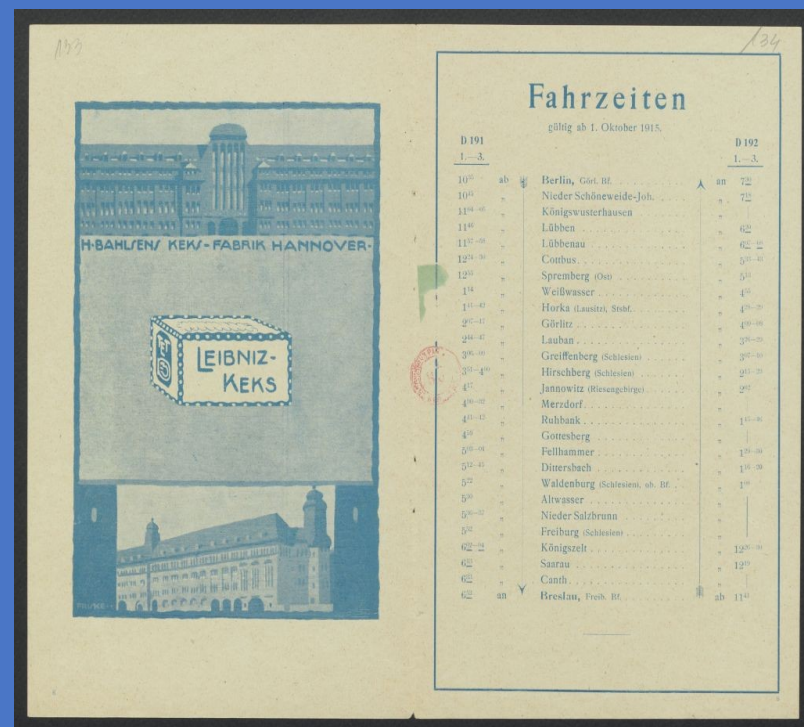
Jadłospis wagonu restauracyjnego rok 1916

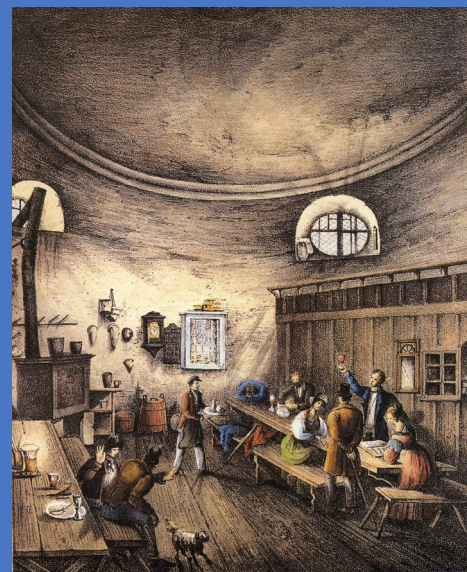
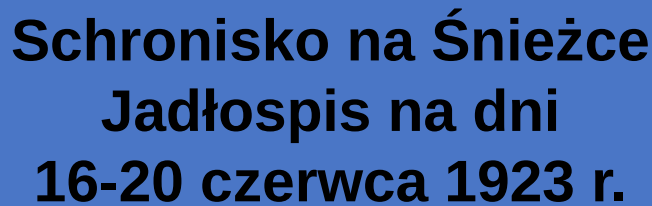

Od połowy XIX w. w Karkonosze, turyści mogli dotrzeć kolejną, czyli szybko oraz wygodnie, a jak się okazuje również komfortowo. W pociągu pospiesznym relacji Wrocław – Berlin, przejeżdżającym przez Jelenią Górę, znajdował się wagon restauracyjny, serwujący pełen zakres posiłków.

W jeleniogórskim Archiwum znajduje się jedynie okładka dla menu wagonu restauracyjnego, zawierająca czasowy rozkład tego kursu oraz reklamę popularnego do dziś wytwórcy ciastek. Do tej okładki wkładano aktualny jadłospis, który niestety się nie zachował.

Na podstawie innych tego typu kart można przyjąć, iż posiłki podzielone były na śniadania, obiady i kolacje, osobno wymieniono napoje, w tym alkoholowe. Nie wiemy jednak, czy serwowano tu dnia regionalne.

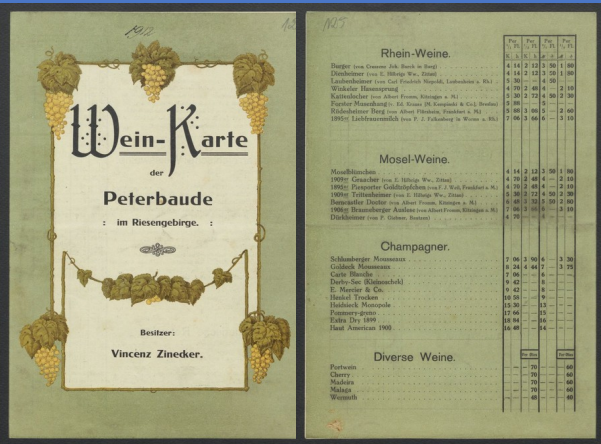
[illegible]

Karta potraw i win była dość obszerna, a ceny umiarkowane, oscylujące w granicach 1 marki.

Schronisko „Peterbaude” (ob. „Petrova bouda”)

Karta win z 1912 roku

Klienci restauracji w „Peterbaude”, mieszczącej ok. 100 osób, spożywali suto posiłki wśród fantastycznych rzeźb i płaskorzeźb z wyobrażeniem zabawnych scenek z życia tutejszych mieszkańców oraz przedstawiających karkonoskie zwierzęta.

W takim otoczeniu, zwłaszcza przed I wojną światową, szczególnie chętnie raczono się winami, sprowadzanymi z całej monarchii austro-węgierskiej oraz krajów ościennych.

Karta win oferowała trunki austriackie, węgierskie, czeskie, reńskie, mozelskie, jak również francuskie, w tym z Bordeaux oraz szampany – aż 10 rodzajów, różnej proweniencji.

W sumie w pobliżu karkonoskiej grani można było raczyć się aż 88 gatunkami różnorodnych win.

Ceny dotyczyły całej lub połowy butelki i podawane były zarówno w koronach austro-węgierskich, jak i w markach niemieckich.

Oesterreichische Rotweine.

Per	Per	Per	Per						
$\frac{1}{2}$ Fl.	$\frac{1}{2}$ Fl.	$\frac{1}{2}$ Fl.	$\frac{1}{2}$ Fl.	K	K	K	K	#	#
Vollauer	2 35	1 30	2	—	1 10				
Burgunder	2 60	1 42	2	20	1 20				
Steinwein (Boxbeutel) (von C. Reisinger & Söhne, Wien)	2 96	1 54	2	50	1 30				
Vollauer A. h. Bordenau (von M. Schwaner, Baden b. Wien)	3 08	1 66	2	60	1 40				
Vollauer Cabinet (von A. Schwarzen Nachfolger, Wien)	3 32	1 78	2	80	1 50				
Vollauer Goldeck (von R. Schlumberger, Vienna Goldeck)	3 54	1 90	3	—	1 60				
Goldeck Cabinet (von R. Schlumberger, Vienna Goldeck)	4 14	2 12	3	50	1 80				
Privat-Keller (von R. Schlumberger, Vienna Goldeck)	5 30	2 72	4	50	2 30				
	5 66	2 96	4	80	2 50				

Oesterreichische Weissweine.

Klosterneuburger	1 78	—	94	1 50	—	80			
Vollauer	2 35	1 30	2	—	1 10				
„Germania“, feinstes Tafelwein	2 60	—	2 20	—	—				
Gumpoldskirchner (von C. Reisinger & Söhne, Wien)	2 60	1 42	2	20	1 20				
Steinwein (Boxbeutel) (von C. Reisinger & Söhne, Wien)	2 96	1 54	2	50	1 30				
Reisingers Boxmarke (von C. Reisinger & Söhne, Wien)	2 96	1 54	2	30	1 30				
Donau-Blume (von Bräuer Tauber, Prag)	2 84	1 54	2	40	1 30				
Vollauer Aunkler (von A. Schwarzen Nachfolger, Wien)	3 08	1 66	2	60	1 40				
Steinwein Riesling (Boxbeutel) (von A. Schwarzen Nachf., Wien)	3 54	1 90	3	—	1 60				
Vollauer Riesling (von F. Leithner & Co., Wien)	2 96	1 54	2	30	1 30				
Prälatenwein (von A. Schwarzen Nachfolger, Wien)	3 54	1 90	3	—	1 60				
Vollauer Goldeck (von R. Schlumberger, Vienna Goldeck)	4 14	2 12	3	50	1 80				
Vollauer Goldeck Muscat (von R. Schlumberger, Vienna Goldeck)	4 26	2 24	3	60	1 90				
Oesterreichs Donau-Perle (von F. Leithner & Co., Wien)	4 70	2 48	4	—	2 10				
Krone von Oesterreich (von A. Schwarzen Nachfolger, Wien)	4 26	2 24	3	60	1 90				
Nussberg-Steinberg-Riesling (Boxbeutel) (von F. Leithner & Co., Wien)	4 70	2 48	4	—	2 10				
Privat-Keller (von R. Schlumberger, Vienna Goldeck)	5 66	2 96	4	80	2 50				

Ungarische Rotweine.

Ofner	1 78	—	94	1 50	—	80			
Villanyer	2 12	1 18	1	—	80				
Ofner Adlerberger (von Friedrich Seybold, Budapest)	2 35	1 30	2	—	1 10				
Erlauer	2 84	1 48	4	20	1 25				
Krone von Ofen (von A. Schwarzen Nachfolger, Wien)	3 54	1 90	3	—	1 60				
Château Palugyay (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	4 14	2 12	3	50	1 80				

Ungarische Weissweine.

Oberungar	2 60	1 42	2	20	1 20				
Hipp, Hipp, Hurra (von Friedrich Seybold, Budapest)	2 35	—	2	—	—				
1901er Riesling (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	3 08	1 66	2	60	1 40				
1901er Muscateller (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	3 32	1 78	2	80	1 50				
Szamorodner (von Friedrich Seybold, Budapest)	3 54	1 90	3	—	1 60				
Badacsony Riesling (von Friedrich Seybold, Budapest)	3 78	2	—	3 20	1 70				
Tokayer Szamorodner (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	4 70	2 48	4	—	2 10				
Château Palugyay (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	4 70	2 48	4	—	2 10				
1901er Tokayer Szamorodner (Orig.-Füllung d. h. u. Holtkeller)	5 88	—	5	—	—				

Ausbrüche (Süssweine).

Oedenburger	2 12	1 18	1	80	1	—			
Skt. Georgier Dessert	2 35	1 30	2	—	1	10			
Dalmatiner Blutwein (rot)	2 60	1 42	2	20	1 20				
Karlowitzer Dessert (rot)	2 96	1 54	2	50	1 30				
Menescher Dessert (rot)	2 84	1 48	2	40	1 25				
Ruster Fett-Ausbruch	3 32	1 78	2	80	1 50				
Süsser Ungar-Wein, Feinster Dessert (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	4 26	2 24	3	60	1 90				
Tokayer Ausbruch 3-buttig (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	5 88	—	5	—	—				
Tokayer Ausbruch 3-buttig (von Palugyay & Söhne, Preussburg)	7 06	—	6	—	—				

Böhmische Weine.

Melniker (rot)	2 96	1 54	2	50	1 30				
$\frac{1}{2}$ Flasche Melniker (rot)	—	—	94	—	80				

Bordeaux-Weine.

Château d'Aux (von Candré, Bordeaux)	4 14	—	3 50	—					
Château Deste (von Milon Paillat, Bordeaux)	4 70	—	4	—					
Château Bycheville (von Grand Crémieux, Bordeaux)	5 30	2 72	4	50	2 30				
Château Montrose, Grand Vin 1898 (von L. Charmolat, Preussburg)	5 88	—	5	—					
Haut-Sauternes (weiss) (von Peylad & Co., Bordeaux)	5 88	3 08	5	—	2 60				
Médoc	5	—	2 66	4 25	2 25				

Schronisko „Petrova bouda” Jadłospis z 24 marca 1926 roku

Mil. bjeun. Groß. Hochmaier

PETROVA BOUDA
v Krkonoších. Datum 24. 3. 1926.

Jídelní lístek.

Polévka.	Korun
Polévka polévka	2 -
Polévka zeleninová	2 -
Masité jídla.	
Kopř. na maso s čerstvým	18 -
Kopř. smažená s bramb.	18 -
Polévka na přílohu s bramb.	11 -
Polévka na přílohu s bramb.	13 -
Hamburská kucha s	15 -
Polévka s bramb.	16 -
Polévka s bramb.	14 -
Polévka s bramb.	20 -
Polévka s bramb.	20 -
Polévka s bramb.	16 -
Polévka s bramb.	10 -
Moučná jídla.	
Polévka na maso s čerstvým	6 -
Polévka na maso s čerstvým	6 -
Polévka na maso s čerstvým	2 -
Příkrmy.	Zeliny.
Brambory	Zelíný hrách
Zelí	Luštěniny - Mlék
Moučník	Špenát
Rýže	Brukev
	Chřest s máslem
Zavařeniny.	Salát.
Borůvky	Bramborový salát
Angreši	Hlávkový salát
Brusinky	Okurkový salát
Třešně	Celerový salát
Švestky	Znojemská okurka
Hrušky	
Sýry.	
Chatový sýr s máslem	6 -
Smetanový sýr s máslem	6 -
Ementalský sýr s máslem	6 -

W okresie międzywojennym schronisko posiadało kartę dań opracowaną zarówno w języku czeskim, jak i niemieckim.

Na pierwszym miejscu w jadłospisie znajdował się karp błękitny na maśle za 18 korun oraz w tej samej cenie karp smažený z chrzanem. Z tradycyjnymi czeskimi knedlikami podawano natomiast tylko „udziec hamburski” – prawdopodobnie z dzika (?) z kapustą, za jedyne 15 korun.

PETERBAUDE
im Riesengebirge. Datum 24. 3. 1926.

Speisen-Karte.

Suppen.	Korun
Polévka na maso s čerstvým	2 -
Polévka na maso s čerstvým	2 -
Fleischspeisen.	
Kopř. na maso s čerstvým	18 -
Kopř. na maso s čerstvým	18 -
Polévka na přílohu s bramb.	11 -
Polévka na přílohu s bramb.	13 -
Hamburská kucha s	15 -
Polévka s bramb.	16 -
Polévka s bramb.	14 -
Polévka s bramb.	20 -
Polévka s bramb.	20 -
Polévka s bramb.	16 -
Polévka s bramb.	10 -
Mehlspeisen.	
Polévka na maso s čerstvým	6 -
Polévka na maso s čerstvým	6 -
Polévka na maso s čerstvým	2 -
Zuspeisen.	Gemüse.
Kartoffeln	Grüne Erbsen
Kraut	Schoten - Karotten
Knodel	Spinat
Reis	Kohlrabi
	Spargel mit Butter
Kompott.	Salat.
Blaubeeren	Kartoffelsalat
Stachelbeeren	Häupelsalat
Preiselbeeren	Gurkensalat
Kirschen	Selleriesalat
Pflaumen	Znaimer Gurken
Käse.	
Koppenkäse mit Butter	6 -
Sahnenkäse mit Butter	6 -
Emmentaler mit Butter	6 -
Polévka na maso s čerstvým	20 -

Gospoda „Forstbaude” w osadzie Budniki (niem. Forstlangwasser). Jadłospis z ok. 1910 roku

SPEISEN-KARTE	
Suppen.	
Bouillon-Suppe	25
dito mit Ei	30
Tasse Bouillon	25
dito mit Ei	30
Weinsuppe	50
Fische.	
Forellen blau	1 50
dito gobacken	1 50
Fleischspeisen.	
Beefsteak deutsch	80
dito von Filet	1
Rumpsteak mit Kartoffeln	70
Kalbscotelettes	80
dito mit Ei	70
Wiener Schnitzel	70
Kalbsleber	80
Gansleber	80
Goulasch	80
Paprika-Schnitzel	70
Roastbraten	80
Glansbraten	1
Bauernbraten	1
Huhn, gebraten oder gobecken	80
Kalbsbraten	80
Hammelbraten	80
Schweinbraten	80
Schmorbraten	80
Rehrbraten	1 20
Neue Kartoffeln mit Matjeshering	25
Eierspeisen.	
Setzeier	40
Rührei	40
dito mit Schinken	80
Drei Eier	25
Omelette aux confitures	80
Eierkuchen	80
Salat und Compotes.	
Kopfsalat	10
Gurkensalat	10
Feinsalade	10
Birnen	10
Kirschen	10
Pflaumen	10
Senfgurken	10
Kalte Speisen.	
Beefsteak à la tartare	80
Sardellen	25
Sardellen-Semmel	20
Belegte Semmel	60
Rohr Schinken mit Butter	60
Gekochter Schinken mit Butter	60
Cervelatwurst mit Butter	60
Kalter Braten	60
Butterbrot belegt	50
Appetit-Schnitte	60
Käse.	
Schweizer Käse mit Butter	40
Koppenkäse	25
Ziegenkäse	25

Osada Budniki, składająca się z kilkunastu chałup, istniała do ok. 1948 r. Na przełomie XIX i XX w. stała się atrakcyjnym miejscem turystycznych odwiedzin, powstała więc tu gospoda/schronisko, którego kuchnia zapewniała gościom dość urozmaicone posiłki.

Oprócz potraw wymienionych w karcie można tu było też zamówić różne napoje (wódki, piwa, soki itd.), a po cichu zapewne potrawy przemycane przez granicę, latem natomiast zbierane w okolicy jagody.

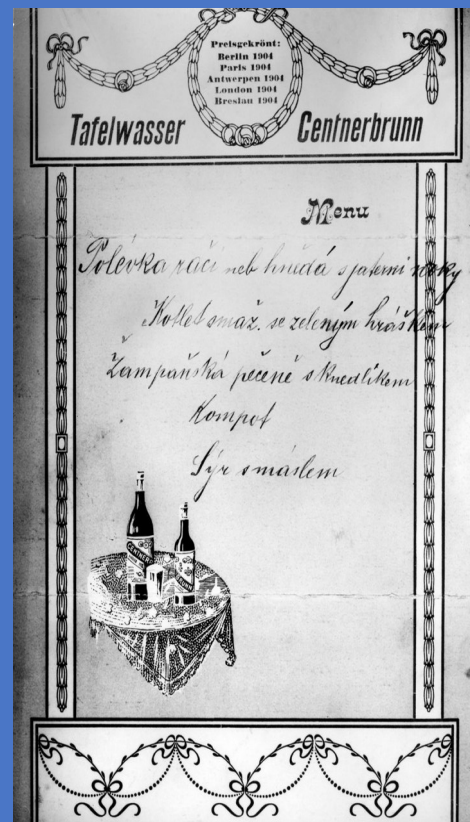
W karcie dominowały potrawy mięsne, ale sporo było też dań z jajek: sadzone, gotowane, jajecznicza zwykła lub z szynką, omlet z konfiturą...

Schronisko nad Wodospadem Łaby – „Labská bouda”

Typowy czeski obiad okresu międzywojennego.

Schronisko przy Wodospadzie Łaby założyła jeszcze w 1830 r. (w formie szałas) babcia Blažková, oferując turystom kozi ser, chleb, mleko oraz... gorzałkę, którą zapewne sama pędziła. Kolejni gospodarze miejsca wznieśli prawdziwy hotel górski, przyciągający dobrą kuchnią oraz pobliskim wodospadem, którego wody sztucznie spiętrzano, uwalniając jej nadmiar za opłatą. Prezentowany obok jadłospis ukazuje typowy czeski obiad, jaki w latach 20. XX w. można było zamówić w karkonoskim schronisku.

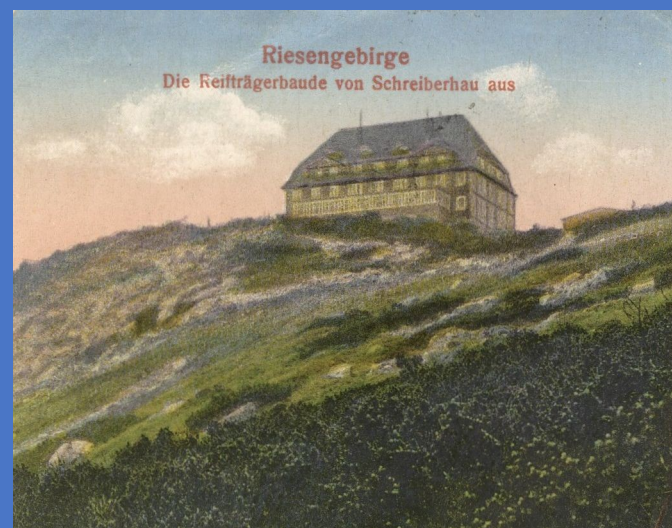
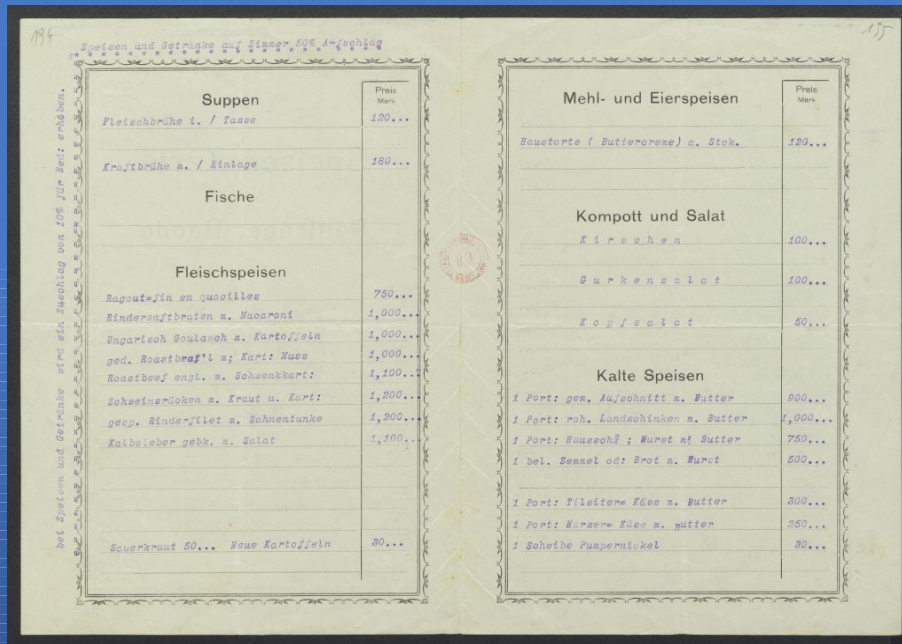
Zupa z raków lub brązowa zupa z wątrobianymi kluskami.
Smażony kotlet z zielonym groszkiem.
Pieczarki zapieczone w knedliku.
Kompot.
Ser z masłem.

Schronisko „Labska bouda” od 1877 r. było własnością hr. Harracha, który wydzierżawiał je różnym gospodarzom. Ci dbali nie tylko o nakarmienie swoich gości, ale również o ich wrażenie estetyczne, dlatego podawane na przełomie XIX i XX w. karty dań ozdobiły secesyjne grafiki znanych czeskich artystów. Karta trunków zaś świadczyła dobitnie o wielkiej zasobności miejscowej piwniczki: 14 białych i 10 czerwonych rodzajów win austriackich, 9 węgierskich, 3 reńskie i mozelskie, 6 gatunków bordeaux i win deserowych, 4 wina szampańskie oraz 13 likierów i koniaków i – proszę zauważyć, że tylko 2 rodzaje piwa. Do tego 6 trunków podawanych na ciepło – zwłaszcza zimą.

[illegible]

Schronisko na Szrenicy (niem. Reifträgerbaude)

Karta dań z 1923 roku

Getränke		Preis Mark
1 Tasse Malzkaffee		80
1 Portion Malzkaffee		180
1 Tasse Bohnenkaffee		120
1 Portion Bohnenkaffee		240
1 Portion Mocca		300
1 Glas Tee		120
1 Portion Tee		240
1 Tasse Arabisch ^{Cacao}	150	mit 1 Porti
1 Glas Grog von Rum		150
1 Glas Grog von Armo		160
1 Glas Glühwein		250
Einmal Kuchen (Heuteback)		80
Einmal Butter und Brot		50
Einmal ^{Einmal} Port: 1 Portion Weinhandy		60
1 Port: 1 Portion Weinhandy		60
1 Port: 1 Portion Weinhandy		100
1 Glas helles Lagerbier (1 Liter)		160
1 Glas dunkles Bier (1 Liter)		100
1 Glas Eisbier		60
1 Glas Eisbier		80

Jedno z najmłodszych karkonoskich schronisko wybudowano w latach 1921-1922.

Zachowana karta dań tutejszej restauracji daje wyobrażenie o serwowanych posiłkach: 2 zupy, 8 dań mięsnych, 1 rodzaj ciasta, 3 desery/kompoty, 7 potraw na zimno oraz 15 różnych napojów, od herbaty, poprzez kawę, wino na ciepło po piwo i rum.

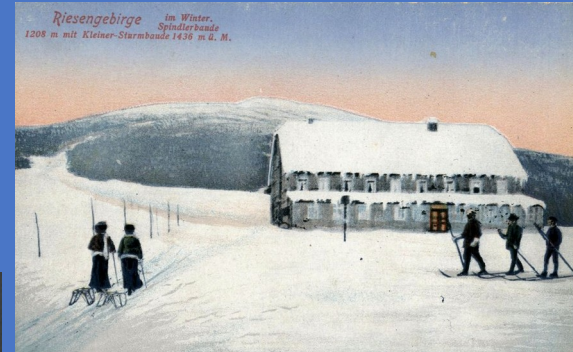
Kuchnia serwowała też posiłki do pokoi hotelowych, ale były one wówczas o 50% droższe.

Schronisko Spindlerbaude

„Špindlerova bouda”

jadłospis z 1912 roku

W restauracji Špindlerovki turyści otrzymywali papierowe serwetki z nadrukiem, będącym swoistą „gazetką” rozrywkowo-humorystyczną. Jej lektura umilała czas oczekiwania na posiłek, który z powodu wielkiej popularności i licznych zamówień, potrafił nieraz bardzo się przeciągnąć

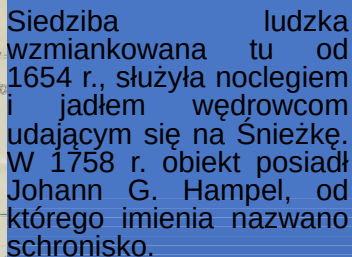
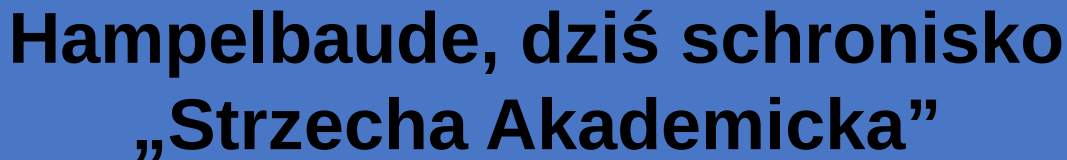
Położona w centrum Karkonoszy, na samej granicy państwowej, popularna Špindlerovka od 1824 r. przyjmuje turystów, których od poł. XX w. jest szczególnie dużo, gdyż dowożeni są autobusem. Kilkakrotnie płonęła, ale zawsze ją odbudowywano.

Serwowane tu potrawy jednak nie odbiegały rodzajem od tych, jakie podawano w innych schroniskach. Może tylko ilość zup była nieco większa niż gdzie indziej.

Suppen.				Eierspeisen.			
	Kr.	h.	Me.		Kr.	h.	Me.
Bouillon	30		30	Eierkuchen	1 00		90
Bouillon mit Ei.	40		40	Kaiserschmarrn	1 30	1	-
Fleischsuppe mit Einlage	40		40	Omelette	1 30	1	60
Erbsensuppe	40		40	Omelette gefüllt	1 30	1	30
Krautsuppe	60		60	Schinken à la Marshall	1 00	1	90
Biersuppe	60		60	Seitzler mit Butterbrot	1 00	1	90
Weinsuppe	60		60	Rührei mit Butterbrot	1 00	1	90
				Rührei mit rohem Schinken	1 00	1	90
				Rührei mit gekochtem Schinken	1 00	1	90
				Rührei mit Cervelatwurst	1 00	1	90
				3 Stück Eier in der Schale mit Butterbrot	1 00	1	90
Fische.				Gemüse.			
Forellen blau mit Butter				Spargel mit Butter			
Forellen gebacken				Schmitbohnen	60		50
Warme Fleischspeisen.				Grüne Erbsen			
Bachhuhn				Spinat			
Brathuhn							
Gansbraten							
Gansleber							
Deutsches Beefsteak							
Filet-Beefsteak	2 00	1	70				
Rumpsteak	1 50	1	30				
Wiener Rosbraten	1 50	1	30				
Esterhazy-Rosbraten							
Lungenbraten	1 50	1	30				
Rindsbraten	1 50	1	30				
Sauerbraten	1 50	1	30				
Merlenbraten	1 50	1	30				
Kalbsbraten	1 50	1	30				
Kalbssteig	1 50	1	30				
Kalbsaxe	1 50	1	30				
Gerdachte Zunge mit Gemüse	2 00	1	70				
Kaiserfleisch	2 00	1	70				
Wiener Schnitzel	1 50	1	30				
Natur-Schnitzel	1 50	1	30				
Paprika-Schnitzel	1 50	1	30				
Kaiser-Schnitzel	1 50	1	30				
Sardellen-Schnitzel	1 50	1	30				
Schnitzel à la Bolstein	1 50	1	30				
Kalbs-Kotelett	1 50	1	30				
Schweins-Kotelett	1 00	1	30				
Ungarisches Goulasch	1 00	1	30				
Kalbs-Paprika	1 50	1	30				
Schweinebraten	1 50	1	30				
Pökelbraten							

Nicht ausgepreiste Speisen sind nicht vorhanden.

W 1945 r. przejęte zostało przez studentów z Krakowa, którzy nadali mu obecną nazwę.

W 1895 r. „buda” ta posiadała własną kartę win, oferując 21 trunków spragnionym turystom.

Hampelbaude szczyciła się obszerną i wykwintną jadalnią o powierzchni 140 m kw. Jednak kuchnia, mająca w karcie wiele dań, na co dzień oferowała tylko niektóre z nich. Sama karta posiadała jednak bardzo ładną stronę tytułową, z grafiką w stylu Alfonsa Muchy, wybitnego przedstawiciela czeskiej secesji i fin de siècle'u.

[illegible]

Speisen- Karte

Schlingelbaude

Inhaber: **Heinrich Scholz.**

	1/2 lb.	1 lb.
Suppen		
Spitz-Suppe	-	70
Wirsener Suppe	-	50
Fische		
Fleischpfeifen		
Cassler Rippenspecer m/ Pfeffer	1.00	
Sauerbraten m/ Apfel	1.50	
Fischkugeln m/ Tomate	1.00	
Stumpsteak	1.00	
Wiener Roastbraten	1.00	
Fischbiskopspek	2.00	
do m/ 1/2 p. Sardellen	2.50	
Omelle	1.50	
do gefüllt	1.00	
Würstchen m/ Salat	-	40
Seife m/ Brotkorn	1.15.	

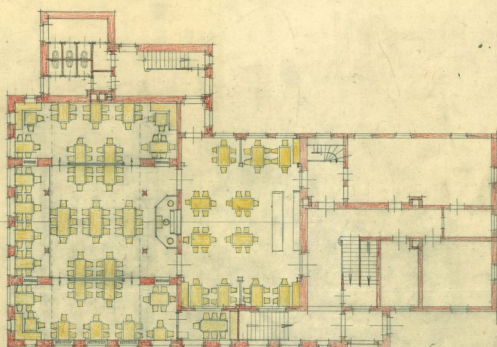
[illegible]

Bitte wenden

Schronisko, a od lat 20. XX w. prawdziwy hotel górski, należało zimą do najchętniej odwiedzanych przez narciarzy, zwłaszcza początkujących. Podsiadało 50 miejsc noclegowych, ale obszerna restauracja mogła przyjąć jednorazowo ponad 100 gości.

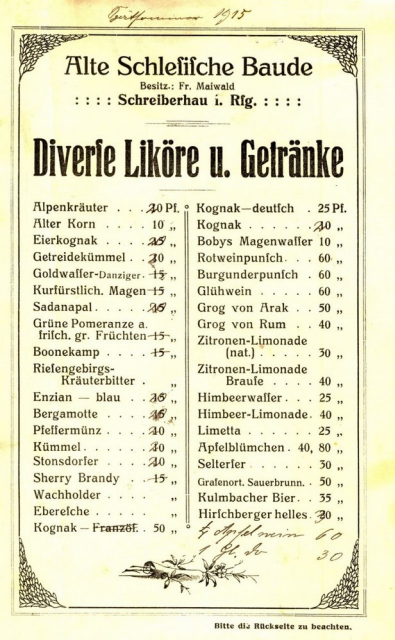
Obiekt spłonął 11 grudnia 1966 r. i nie został odbudowany.

Handwritten: 1. 40 per/ques
Cass. Albert, Arch.

Jedno ze starszych schronisk ludzkich w Karkonoszach, istniejące co najmniej od XVII w. Położone na Polanie, a więc blisko Karpacza, było bardzo licznie odwiedzane przez turystów. Restauracja oferowała im dość standardowe menu, z zupą grochową, różnymi potrawami mięsnymi, szparagami, sardynkami w puszcze, a na deser serwowała lody waniliowe.

Schronisko „Pod Łabskim Szczytem” (Alte Schlesische Baude) – rok 1912 i 1915

Suppen		Mark	Pl.
Bouillon-Suppe		35	
do. mit Ei		45	
Tasse Bouillon		25	
do. mit Ei		40	
Warme Speisen		Mark	Pl.
Beefsteak von Filet		1.50	
do. do. mit Ei		1.40	
do. do. mit Madeira		1.50	
Rumsteak mit Meerrettig		1.50	
Kalbskotelett		1.50	
do. mit Ei		1.60	
do. oder Pökelfleisch mit Gemüse		1.50	
Paprika-Schitzel		1.40	
Wiener		1.30	
Käse		1.20	
Schitzel à la Holstein		1.10	
Beefsteak deutsch		1.10	
Paprikahusch		1.00	
Quetsch		1.00	
Einbein mit Sauerkohl		1.00	
Rinderbrust mit Ei		1.00	
Ragout fin		1.00	
Frankfurter Würst		1.00	
Wiener Würstchen		1.00	
Kalbs-Pilaf mit Champignon		1.00	
Casseler Rippensper		1.10	
Fische		Mark	Pl.
Karpfen blau mit fr. Butter und Meerrettig		1.10	
Hoch gebacken		1.10	
do. mit Butter		1.10	
Schleie		1.00	
Zander gebacken		1.00	
do. mit Butter		1.00	
Forelle blau mit fr. Butter		1.15	
Braten		Mark	Pl.
Roastbeef		1.40	
Rinderbraten		1.30	
Kalbsbraten		1.30	

Nur die Speisen sind zu haben, bei

Gemüse		Mark	Pl.
Rosenkohl		35	
Wirsing		25	
Wirsing		25	
Schoten		25	
Bruchbohnen		25	
Stangenspinat		1.00	
Eierspeisen		Mark	Pl.
3 Eier mit Butter		60	
Schneise		20	
Rührei		1.10	
do. mit Schinken		1.10	
Omelette		90	
Kalte Speisen		Mark	Pl.
Roundbeef mit Remoulade		1.40	
Beefsteak à la Letarte mit Ei		1.40	
Mayonnaise von Fisch		1.35	
Kalbsleber Salat		1.00	
Caviar		1.00	
Presskopf mit Essig und Öl		1.00	
Sardellenmarmelade		1.00	
Caviarsmarmelade		1.00	
Boher Schinken mit Butter und Brot		1.00	
Gelackter Schinken mit do.		1.00	
Cervelatwurst mit do.		1.00	
Kalter Aufschnitt mit do.		1.00	
Zunge mit do.		1.00	
Appetitschuppe		1.00	
Butterbrat mit Wurst		1.00	

welchen die Preise angegeben.

Salat und Kompott		Mark	Pl.
Silzkolet mit Bratkartoffeln		1.30	
Schleier Salat		40	
Kopfsalat		30	
Gurkensalat		25	
Binsen		40	
Kirschen		40	
Phaeton		40	
Apfelsin		35	
Pfefferkuchen		25	
Sauere Gurken		25	
Sauerkohl		25	
Dampfkohl		25	
Bratkartoffeln		25	
Kartoffelsalat		25	
Krautsalat		25	
Bohnensalat		30	
Butter		30	
Stachelbeeren		30	
Preisselbeeren		40	
Käse		Mark	Pl.
Schweizer Käse mit Butter		60	
Deutscher		60	
Emmentaler		60	
Holländer		60	
Romano		60	
Harzer		60	
Limburger		60	
Tauden		60	
Diverses		Mark	Pl.
Torte mit Schlagobee		50	

Nur die Speisen sind zu haben, bei welchen die Preise angegeben.

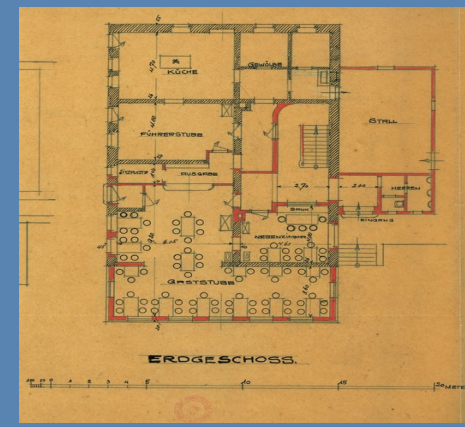
Jak wiele karkonoskich schronisk, tak i to posiadała odrębną kartę alkoholi i napitków.

Sala restauracyjna obliczona była na blisko 80 osób, ale latem ustawiano też stoły na zewnątrz.

Obiekt późniejszego schroniska od XVII w. pełnił rolę leśniczówki oraz strażnicy granicznej, w poł. XVIII w. przyjął pierwszych turystów. Określano go wówczas „Śląską Budą”, a gdy w 1787 r. jej właściciele wybudowali nowe schronisko na Hali Szrenickiej, temu zmieniono nazwę na „Stara Śląska Buda”.

Kuchnia serwowała potrawy podobne do tych w innych schroniskach, jednak w znacznie większej różnorodności. Szczególnie dużo było sałatek i kompotów, zaś na deser można było zamówić tort z bitą śmietaną.

Potrawy na zamku Chojnik (Burgruine Kynast) rok 1911

Średniowieczny zamek Chojnik, pozostający od pożaru w 1675 r. stałą ruiną, stał się od XVIII w. jedną z największych atrakcji turystycznych Karkonoszy. Tłumy odwiedzających doprowadziły do uruchomienia tu w 1822 r. gospody, a w 1848 r. stałego schroniska z restauracją. Na zamku organizowano różnorodne występy artystyczne, a w latach międzywojennych niezwykle popularne przedstawienia teatralne, których treścią była legenda o Kunegundzie.

Dania oferowane na zamku w 1911 r. trudno nazwać rycerskimi potrawami, aczkolwiek obok dwóch bulionów, serwowano głównie mięsa, w tym sporo potraw z drobiu (kaczek i gęsi), z reguły razem ze szpinakiem lub szparagami.

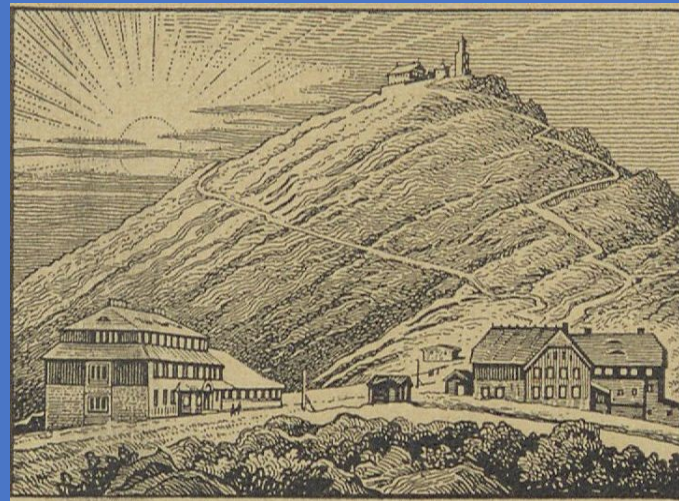
Wśród serów nie było żadnego lokalnego, ale jeden szwajcarski, a drugi z Gór Harzu. Na zimno, obok sera, oferowano kanapki z wędliną.

Suppen.		Preis	Eierspeisen.		Preis
Bouillon 30 g mit Ei		40	Rührei 75 g mit Schinken 1.		75
Suppe		40	Letzter 75 g		
Tages-Spezialitäten.			Dumelle an Confiture 1.		
Frankfurter mit Kraut		60	Gemüse und Beilagen		
Spinat mit Letzter		80	Rothkraut		30
Gänseleber		80	Blumenkohl Spinat		40
Gänseleber		1.-	Stangenspargel		1.-
Kollet mit Pargel		1.50	Compot		30
Leberpilze		1.50	Gurkensalat		30
Wiener Schnitzel		1.25	Jeffer od. Gurken		30
Paprika		1.50	Käse und Nachspeisen		
Kalbsnierenbraten		1.25	Schweizerkäse		60
Schmorbraten		1.10	Harzerkäse		50
Junge Gans od. Ente		1.50	Kalte Speisen		
Kalte Speisen			Belegtes Brot od. Semmel		50
Belegtes Brot od. Semmel		50	Kalter Aufschnitt		1.25
Kalter Aufschnitt		1.25	Sardellen Semmel		60
Sardellen Semmel		60	Wurstbraten p. Löffel		1.-
Wurstbraten p. Löffel		1.-			

Bufet na zamku Chojnik dla swojego menu wykorzystywał czasem karty innych restauracji, przy okazji je reklamując, jak widoczną tu kartę dań z Polanicy Zdroju.

Tu kończy się wędrówka szlakiem dawnych restauracji górskich, oglądanych przez pryzmat jadłospisów, zawierających nazwy potraw, których smaku zapewne już nigdy nie poznamy. Jednak same karty dań szczęśliwie pozostały, jako bardzo smakowite świadectwo dawnej przeszłości.

W ciągu XX stulecia karkonoski krajobraz kulturowy uległ bardzo istotnym zmianom. Po 1945 r. nie tylko wymieniono prawie całą miejscową ludność (zarówno po polskiej, jak i czeskiej stronie), ale zniknęło też wiele dawnych schronisk, przebudowano cały szczyt Śnieżki, zamknięto część dróg turystycznych, pozostałe naprawiono oraz ulepszono, pobudowano wyciągi i nartostrady. Jednak niezmiennie pozostało piękno samych gór, przyciągających w sezonie setki tysięcy turystów. Dla nich nadal czynne są schroniskowe restauracje i bufety, niestety bez drukowanych jadłospisów, które można by zachować dla przyszłych pokoleń...

Schroniska na Równi pod Śnieżką (Śląski Dom i Obří bouda) oraz szczyt Śnieżki ok. 1920 r.

Byłe schronisko: „Schlingelbaude” (Bronka Czecha) na Polanie i Księcia Henryka na grani Kotła Wielkiego Stawu ok. 1910 r.

